

sche figuur, weg is ge- van histo- rij niet dat o geteekend, drie maal looten door ar land en de bede- nen, dat ik aer bitterste d werlt het e over den een smart

is en door door de met ing, verole- in 't bijzon- se zullen er filosofieën

C. T. a vraagt mij ken zijn uit- publiek ver- sterdam, die k van L. E. ken romans lrecht.

E.

die teragge- zich bij den en over de kerkelijke elfs belang- medischen dezen aan een droevig

at onze pers en zou kun- niet over- istheden ko- Netelenbos dat hij b.v. is geahm- van de Jos- hebben be- 17 in een amatorisch ze pers in eerst onder- n; nu heeft

niet van de condon wor- dere bladen heeft steeds meermalen rover liggen plaatsing te

zal hij onge- ere en vol- teeds eenige kt, dat onze r van zich De Netelen-

ending.

e hun kerk len brengen, gevaardigden se hierover ze dit nog-

bij en ver- waarom werd en aanvul- ment, waar- edragen een j de classes den hebben

zijn? De ge- niet meer nelen en die en belang-

es zou moe- voorlichting ies, het hou- itgeven van elheeren van doen aan de

missies zijn, jetgeen door e wordt ver- osten dezer n, of andere eenheid en

saamwerking der in de classe werkende corporaties te versterken.

Dit alles maakt de Hervormde Kerk niet meer dan tot verzamelaarster van gelden, terwijl de zendingsverenigingen doen naar eigen goeddunken.

Dat kan en mag natuurlijk niet zoo blijven.

Daarom heeft bovengenoemde vergadering besloten aan de synode te vragen, om de benoeming eener commissie tot regeling van het organisch verband tusschen kerk en zending. Heel duidelijk is de bedoeling hiervan ons niet. Beter begrijpen wij echter het andere verzoek, dat tot de synode zal worden gericht, n.l. om het benoemen eener commissie uit haar midden en uit vooraanstaande mannen der zendingscorporaties, welke binnen de grenzen der Herv. Kerk werkzaam zijn, die tot taak heeft de incorporatie van het zendingswerk dezer verenigingen in het organisme der kerk te verwezenlijken; in overleg met deze corporaties een centralen zendingsraad in het leven te roepen, aan wiens leiding het zendingswerk in zijn geheel wordt opgedragen; en een zendingsorde te ontwerpen, waarin de bevoegdheden van dezen zendingsraad worden vastgesteld.

Indedaad, hier zou men van reformatie kunnen spreken!

Worden deze gedachten verwezenlijkt, dan worden de zendingsverenigingen verlaagd tot dienstmaagden der kerk; maar zoo behoort het ook.

Met bekugstelling slaan wij dit pogen gade. Het schijnt ons nog altijd het vraagstuk van den verkeer kerk toe, om de feitelijk belijdenisloze Herv. Kerk aan zending te laten doen, daar de zending toch een duidelijk omschreven grondslag hebben moet. Wel opmerkelijk is, dat in het verslag der genoemde vergadering niet aangedrongen werd op het kiezen van de belijdenis als grondslag, gelijk ze in naam dan nog geldt.

In verband hiermee doet het schrijven van de predikanten uit de classe Sneek niet aangenaam, n.l. dat „ten aanzien van de zending de richting secundair is“, evenmin als de opmerking van De Lindenborn, dat de in Oogstgeest samenwerkende corporaties absoluut niet drijven in één richting; en bij e.v. benoeming van leidende personen in de zending stellig getracht zal worden met de „richtingen“ rekening te houden.

Wij kunnen hieruit niet anders opmaken, dan dat de Herv. Kerk, indien zij de zending kerkelijk mocht maken, zonder vaste beginselen dit werk zal doen, dus „belijdenisloos“; tenminste, dat in haar zending modernen, ethischen, orthodoxen enz. vriendschappelijk zullen arbeiden naast en met elkander. Ach arme!

#### Lunteren.

In de laatste week van Juli en de eerste twee weken van Augustus zullen D.V. de gewone jaarlijksche Zendingsstudie-Conferenties weer gehouden worden te Lunteren.

De programma's beloven ook ditmaal weer veel. Bekende zendingsmannen als Prof. Richter van Berlijn en Dr. Zwemer uit Egypte worden er verwacht. Ook zal onze miss. Dr. Esser een cursus leiden over den Islam en Dr. D. K. Wielenga uit Dlist over Soemba. De bekende Dr. Alb. Kruyt van Posso zal het onderwerp „De levenskrachten van het Evangelie voor den Possoër“ behandelen.

Wij doen maar hier en daar een greep. Wie nog niet een programma ontving, vrage het aan bij het Bureau Zendingsstudie-Raad, „Nye Wehne“, De Bilt.

Wie de Conferentie eenmaal bezocht, verlangt er in den regel weer naar terug. Het nuttige paart zich daar aan het aangename.

Wij doen nog deze aanhaling uit het programma: „Bij deze Conferentie willen wij vooral den nadruk leggen op de praktische voorbereiding tot het deelnemen aan en leiden van Zendingsstudie-kringen en andere werkzaamheden ten bate der Zending.“

J. D. W.

#### STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Hooggeachte Redactie,

Evangelisatie is, en terecht, de cry onzer dagen, en dankbaar mag erkend dat ook de Geref. Kerken zich niet onbetuigd laten. Met dit al ligt nog een zware taak voor ons, voor en aler wij kunnen zeggen dat onze Evangelisatie haar stempel op 't publieke leven van dit land drukt. Hoe groot ook de akker des levens zij, die om bearbeiding roept, en hoe weinige soms de arbeiders die op den roepstem van den Heere des Oogstes acht geven, toch zij het mij vergund een terrein aan te wijzen, dat schier nog geheel braak ligt. En toch zijn daar — haast zoude ik zeggen in grooter nood dan elders — duizenden zielen, die onschatbare verkwikking gebracht zouden kunnen worden, menschen, die juist in de droeve

omstandigheden waarin zij verkeerden, zoo groote behoefte hebben aan den grooten Medicijnmeester.

Ik denk hier — en u zult het reeds geraden hebben — aan evangelisatie in de diverse — meest „neutrale“ — ziekeninrichtingen.

Ligt een onzer in zoo'n huis, dan wordt hij zeer zeker geregeld door zijn predikant bezocht. Meerdere predikanten zijn gewoon in zoo'n geval hardop te bidden en daarbij ook de andere patiënten — in 't algemeen — te gedanken; of ook wel spreken ze met elk van hen afzonderlijk, wat echter allen niet doen. En bovendien, tegenover die ééne zaal waar en die ééne maal dat dominee komt, staan ontelbare zalen waar hij niet komt. 's Zondags is er „kerk“, doch waar bovendien deze stichtelijke uren door Hervormde en/of R.K. geestelijken geleid worden, is alle invloed onzerzijds uitgesloten, terwijl natuurlijk het meerendeel der patiënten om redenen van gezondheid hieraan geen deel kan nemen. In de stichtingsboekertjes wordt Christelijke ja zelfs stichtelijke lectuur nevens neutrale boeken aangetroffen.

Maar dat is dan ook de eeuwige geestelijke bearbeiding om u voelt, die gaat bovendien aan „lauwen“ en „onverschilligen“ voorbij. Denk u eens in, die honderden, ja duizenden, die daar, bijna alle in smarten, nederliggen, die velen die daar de eeuwigheid ingaan, zonder dat hen ooit aan ziekbed of stervensspende gesproken wordt van onzen barmhertigen Hoogepriester, die zondaars zalig maakt.

Moet dit niet loodzwaar ons drukken, wij zijn toch onzen broeders hoeder? Wijst de H. S. ons niet op de waarde van een menschenziel?

Hier moet ingegrepen.

Ontkend mag niet, dat het een kiesch geval betreft. Delicate behandeling is eisch!

Het beste zou wel zijn dat de gemeenten voor de geestelijke verzorging in de ziekenhuizen aanwezig of een bepaald persoon of een dienaar des Woords, die dan als „missionair“ dienaar zich geheel aan deze en andere evangelisatie wijde. Natuurlijk wordt voor arbeid onder zieken — waar natuur nog wat prikkelbaarder is dan de onze — veel tact en levenswijsheid vereischt. Daarentegen staat, dat de geestelijke depressie die met elke afnattende kwaal gepaard gaat, de eenzaamheid en eenzaamheid van 't ziekenzaal-leven, de zucht naar afwisseling en ook de behoefte zijn hart eens te kunnen uitspreken, middelen kunnen zijn in Gods hand om den predikant of bezoeker niet weg te sturen.

Niet onderkbaar is dat van de zijde der directies bezwaar zou worden gemaakt tegen het feit dat de bezoeker strikt genomen namens den kerkeraad van een bepaalde kerk kwam. Zoolang het geen predikant geldt, zou het bezwaar ondervangen kunnen worden door voor dezen tak van arbeid een speciale vereniging op G.G. en onder opzicht van den kerkeraad in 't leven te roepen.

Ook al is de voornoemde aanstelling van een specialen arbeider niet direct mogelijk, dan nog is andere bearbeiding niet uitgesloten. Men zou bijv. elke zieke des Zaterdag een stichtelijke overdenking kunnen doen uitreiken, meditatie bij welks keuze men denke aan de omgeving waarin zij gelezen wordt. Lectuur, 'n mooie teekkaart, 't vindt zijn weg wel.

Ook dan is nog des arbeids te over. Juist daarom — en niet alleen om de contributiepenningen te innen — is 'n vereniging die zich voor dezen arbeid interesseert gewenscht.

Ook zoude den kerkeraad en de gewone evangelisatie veelszins de tijd voor „details“ ontbreken. Kleine liefdelijken treffen soms meer, dan groote giften, kleine vonk geeft groote vlam. Men zoude dus ook voor de kleine dingen. En hier zouden onze dames nuttig werk kunnen doen. Het schijnen slechts nietige zaken die toch 'n atmosfeer van sympathie kunnen scheppen. 'n Ruitertje bloemen op de zaal geeft direct een vroolijker aanzien, 'n enkele maal een patiënt die geen bezoek van verwanten of vrienden heeft, 'n bezoek brengen, enz. enz. te veel om op te noemen, maar voor iemand die „dienen“ wil nooit te veel. Ook door 'n zang of strijkwartje — zangkoor of heerenkwartet geeft meestal te zwaar geluid voor 'n ziekenzaal — kan menigmaal licht in lijden gebracht worden.

Voor alle dingen hoede men zich ervoor tegenover de zieken vrees of afschuw te toonen, niets wat hen meer griet en zich van de gedwongen verhouding bewust doet terugtrekken.

Zeer zeker mogen de perken, ons door hygiëne gesteld, niet straffeloos overschreden, noch de vereischte voorzorgsmaatregelen onbewust veronachtzaamd worden, maar van excessen late men af.

Ongetwijfeld zullen velen op 't eerste gezicht voor den arbeid onder de zieken weinig gevoelen. 'n Ziekenzaal is vooral voor ietwat gevoelige naturen een schokkend gezicht, al went men er gauw aan. Daargelaten echter dat dit geen reden mag of kan zijn om deze menschen nu maar aan hun lot over te laten, zullen wij ook deze aarzeling overwinnen als wij denken aan Hem, wiens gevoel en gemoed duizendmaal teederder en fijner ontwikkeld was, en tot Wien alle ellende kwam, om genezen te worden; of werden niet melaatschen door aanraking gereinigd?

Ik moet nog iets zeggen over 't verplegend personeel, dat overwegend vrouwelijk is. Velen hunner, vooral in groote steden, komen uit andere plaatsen en zijn dus in de stad onbekend, in meer dan één zin des woords.

Ten andere is, wanneer ze geen bekenden hebben ter plaatse, hun bestaan dikwijls eenzaam; velen ondier hen laten na ter kerk te gaan, zijn of worden religieus-apatthisch. Misschien zouden wij door met hen in relatie te komen en hen in kring of gezin welkom

te heelen nog veel goeds kunnen bereiken. Kwaad kan het in elk geval niet, wanneer ze zien dat ook nog andersdenkenden een warm hart hebben voor ieder die in den moeilijken strijd om 't bestaan vereenzaamd is.

Hooggeachte Redactie, ik ben gekomen aan 't eind van mijn schrijven, hartelijk dank voor 't mij betoonde geduld en voor uw welwillende aandacht.

B.

#### BOEKBESPREKING.

„De Macedoniër.“ Zendingstijdschrift XXVIIIe Jaargang. Groningen. — Edzo Venema.

Met Januari begon de 27e jaargang van den „Macedoniër“. Reeds vier afleveringen met een belangrijken inhoud verschenen. De Bakker liet in het Jan-nummer zijn referaat plaatsen over „De toekomst van Indië“, waarin hij de vraag beantwoordt, langs welke lijnen Indië zich zal ontwikkelen. Hij voorziet de mogelijkheid, dat de herleeftde Islam met het Christendom zal worstelen om den voorrang. In zijn artikel „Terug naar Indië“ geeft hij zijn indrukken weer, opgedaan bij zijn terugkeer op het zendingveld, met name bij zijn bezoek aan Sumatra. De D. K. Wielenga van Dlist behandelt in twee artikelen „Van de prediking des Evangelies“, het gewichtige onderwerp, hoe den heidenen het Evangelie moet worden gebracht; hier is een man van ervaring aan het woord. De D. Pol laat ons „Van zijn uitkijk“ op allerlei zendingsterrein het oog richten; met name mogen wij hem dankbaar zijn, dat hij in deze rubriek den voortgang schetst van den zendingsarbeid op Midden-Java ten Zuiden, waardoor zijn boek van het vorige jaar de noodige aanvullingen ontvangt; reeds om deze oorzaak is het belijst noodzakelijk voor onze Jongelings- en Jongedochterverenigingen enz. om op den „Macedoniër“ in te teekenen. Ondergeteekende is in het April-nummer gevorderd tot zijn 14de schets over „Kerkelijke Zending“. J. D. WIELENGA.

#### CORRESPONDENTIE.

Herinnering. Bij den aanvang van elk half jaar wordt over het abonnementsgeld gedisponeerd. Onze abonnees die gewoon zijn postwissel te zenden of te giroeren, wordt verzocht het abonnementsgeld voor den termijn 1 Juli—31 December ad f2.50 vóór 1 Juli a.s. te voldoen. Postrekening No. 36000.

DE UITGEVERS.

Beleefd verzoek aan onze abonnees. Vooral in de zomervakantie komt het herhaaldelijk voor, dat ons adresveranderingen worden opgegeven, waarvan enkele weken later blijkt, dat zij slechts tijdelijk waren bedoeld.

Ten gerieve onzer administratie verzoeken wij beleefd, indien de verandering van tijdelijken aard is, (b.v. vacantie-adres) dit reeds dadelijk bij de opgave te vermelden.

DE UITGEVERS.

#### KERKNIEUWS.

##### GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te: Dordrecht: R. Hamming te Doorn en J. C. Rullmann te Utrecht.

Beroepen te: Alblasdardam: J. D. Boerkoel te Velsen. Bierum: W. Steunenberg te Heemse. Culemborg: J. E. Vonckenberg te Amersfoort. Dordrecht: J. C. Rullmann te Utrecht. Krabbendam: J. H. Donner, cand. te Goes. Katendrecht: D. de Wit te Berlikum (Fr.). Oostzee: E. Douma, cand. te Den Haag. Silvold-Gendringen: H. W. Felderhof te Zevenhuizen (Z.-H.). Suameer: E. Douma, cand. te Den Haag. Spijk (Gr.): J. de Waard te Benschoten (A.). Uithuizen: H. H. Schoemakers te Kampen.

Aangenomen naar: Andel: H. H. van Kapel, cand. te Den Haag. Maassluis (B.): F. W. H. Bramer te Hoogeveen. Molenaarsgraaf: J. H. Donner, cand. te Goes.

Bedankt voor: Apeldoorn: P. C. de Bruijn te Oudewater. Alteveer, Bruinisse, Krabbendam, Jutryp-Hommerts, Moordijk en Twijzel: J. H. Donner, cand. te Goes. Axel: J. Visscher te Hylgaard. Oollgensplaat: B. Meijer te IJerske. Oostkapelle: H. H. van Kapel, cand. te Den Haag. Stad aan 't Haringvliet: Job. S. Langen te Waarder. Raard: J. D. Speelman te Sellingen.

##### GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te: Lisse: R. Kok te Anglerkerke en H. A. Minderman te Dirksland. Rotterdam (Boezemsingel): H. Kieviet Jan te Veenendaal en J. Vreugdenhil te Borssele.

##### CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te: Alphen a.d. Rijn: J. A. Riekel te Zaandam en H. Hoo-gendoorn te Vlaardingen.

Beroepen te: Amsterdam: H. Biesma te Groningen. Driebergen: L. H. van der Meiden te Dordrecht.

Aangenomen naar: Slidrecht: T. A. Bakker te Den Haag.

Bedankt voor: Kampen: G. Winae te Arnhem. Vlaingen: J. Tolma te Zeist.

Afscheid van: Kampen: H. Velema. Tekst Matth. 28:20.

# De HOFBERG-Orgels

zijn de voornaamste instrumenten van den tegenwoordigen tijd.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)  
Rosestraat 42a - Rotterdam